



Minjastofnun
Íslands

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
101 Reykjavík

Reykjavík 21. janúar 2020
MÍ202001-0052/0.01/I.S.K.

Suðurgata 39
101 Reykjavík

(354) 570 13 00

postur@minjastofnun.is
www.minjastofnun.is

Kennitala: 440113-0280

Frumvarp til laga um Hálendisþjóðgarð

Minjastofnun Íslands hefur nú til umsagnar drög að frumvarpi til laga um Hálendisþjóðgarð sem kynnt voru í samráðsgátt Stjórnarráðsins og dagsett 18. desember 2019. Áður hafa verið kynntar í samráðsgátt stjórnvalda hugmyndir nefndar að einstökum þáttum Hálendisþjóðgarðs og áform um frumvarp til laga um Hálendisþjóðgarð sem Minjastofnun hefur fjallað um og gert athugasemdir við.

Á Íslandi eru í fullu gildi lög um menningarminjar nr. 80/2012. Minjastofnun Íslands annast framkvæmd minjavörslunnar samkvæmt þeim lögum og mun stofnun Hálendisþjóðgarðs hafa veruleg áhrif á starfsemi stofnunarinnar.

Minjastofnun Íslands vekur athygli á ekkert samráð var haft við stofnunina meðan á vinnu tveggja nefnda um Hálendisþjóðgarð stóð yfir. Stofnunin vakti athygli á því innan umhverfis- og auðlindaráðuneytis, en brátt fyrir það voru fulltrúar hennar aldrei boðaðir á fundi nefndanna heldur var þeim gefin kostur á að koma með umsagnir eins og hver annar þjóðfélagsþeign og sækja kynningarfundi sem ætlaðir voru almenningi.

Minjastofnun Íslands lítur svo á að stofnun þjóðgarðs á miðhálendi Íslands geti orðið til heilla fyrir náttúruvernd og gagnast minjavörslu í landinu ef vel er að verki staðið. Allar breytingar á lögum, reglum og verklagi í þá átt þarf hins vegar að vinna með virkri aðkomu Minjastofnunar og mennta- og menningarmálaráðuneytis. Mikilvægt er að vel sé staðið að slíkri framkvæmd og að hún verði í samræmi við stefnu stjórnvalda í báðum málaflokkum og að öll aðkoma þjóðgarða að minjavernd sé unninn í náinni samvinnu við lögbundin yfirvöld minjaverndar í landinu.

Koma þarf skýrt fram í lagafrumvarpi um Hálendisþjóðgarð að um menningarminjar og menningarlandslag gildi lög um menningarminjar nr. 80/2012 og skal ávallt farið eftir þeim þegar fjallað er um menningarminjar og menningarlandslag. Minjastofnun telur nauðsynlegt að bætt verði við grein sambærilegri grein 22 sem finna má í drögum að frumvarpi til laga um Þjóðgarðastofnun og þjóðgarða en þó með þeim breytingum sem Minjastofnun telur nauðsynlegar í umsögn sinni um það frumvarp og hún verði sem hér segir:

22. gr.
Menningarminjar

„Um menningarminjar fer samkvæmt ákvæðum laga um menningarminjar nr. 80/2012. Hálendisþjóðgarður skal gera Minjastofnun Íslands viðvart þegar fjallað er um menningarminjar. Lög um menningarminjar ganga framar lögum um Hálendisþjóðgarð þegar fjallað er um menningarminjar og menningarlandslag“

Orðalag þarf að vera skýrt svo ekki skapist vafi á að allar ákvarðanir er varða menningarminjar skulu tekna af Minjastofnun Íslands sem er sú stofnun sem fer með stjórnsýslu þeirra. Minjastofnun Íslands er því ekki umsagnaraðili fyrir Hálendisþjóðgarð heldur fer hún með ákvörðunarvald í málefnum menningarminja og menningarlandslags.

Í umfjöllun um stjórn þjóðgarðs í kafla II eru taldir upp aðilar sem tilnefna fulltrúa í stjórnina. Athygli vekur að engir þeirra hafa sérstaklega með menningu og menningarminjar að gera þrátt fyrir að yfirlýst markmið Hálendisþjóðgarðs sé að vernda náttúru og menningarminjar. Hlutverk stjórnar er m.a. að móta stefnu í málefnum þjóðgarðsins í samræmi við 3. gr. Ekki er hægt að sjá að slíkt sé mögulegt án aðkomu Minjastofnunar sem fer með ákvörðunarvald í málefnum menningarminja og hefur það lögbundna hlutverk að móta stefnu um menningarminjar á Íslandi (sjá lög um menningarminjar nr. 80/2012 7.gr. og 11.gr.). Í ljósi þess að náið samstarf þarf að vera milli Hálendisþjóðgarðs og Minjastofnunar Íslands telur Minjastofnun nauðsynlegt að fulltrúi stofnunarinnar sitji í stjórn þjóðgarðsins. Nú þegar sitja starfsmenn Minjastofnunnar í Breiðafjarðarnefnd og ráðgjafarnefnd þjóðgarðsins Snæfellsjökuls og reynist það fyrirkomulag vel.

Gert er ráð fyrir að á hverju rekstarsvæði Hálendisþjóðgarðs verði eitt umdæmisráð skipað af ráðherra og eiga þar sæti 9 fulltrúar. Fulltrúar þessir eru tilnefndir sameiginlega af sveitarfélögum auk þess sem útivistarsamtök, umhverfisverndarsamtök, Bændasamtök Íslands og ferðaþjónustusamtök tilnefna hver sinn fulltrúa. Gert er ráð fyrir að fulltrúar Minjastofnunar Íslands sitji fundi umdæmisráða þegar til umfjöllunar eru menningarminjar innan rekstrarsvæðisins. Hvernig og hver eigi að meta hvenær tilefni sé til að kalla inn fulltrúa Minjastofnunar kemur ekki fram. Á því svæði sem Hálendisþjóðgarður á að ná yfir eru ekki eingöngu friðlýstar menningarminjar heldur einnig tugir þúsunda aldursfriðaðra menningarminja auk yngri menningarminja sem geta haft mikla þýðingu og hátt varðveisslugildi fyrir umhverfið og samfélagið í kring og á landsvísu. Reynslan sýnir að ekki er alltaf augljóst frá upphafi hvaða ákvarðanir og framkvæmdir muni hafa áhrif á menningarminjar. Hafa starfsmenn Minjastofnunar oft orðið varir við að innan þjóðgarða hafi menn farið fram úr sér í framkvæmdum sem hafa áhrif á menningarminjar án þess að erindi hafi borist til stofnunarinnar. Í ljósi þess að eitt af helstu markmiðum Hálendisþjóðgarðs er verndun

menningar og minja þykir Minjastofnun nauðsynlegt að fulltrúi Minjastofnunar hafi fasta setu í umdæmisráðum. Minjastofnun rekur skrifstofur um allt land og þar er starfsfólk með sérþekkingu á menningarminjum og lagaumhverfi þeirra og mikla þekkingu á menningarminjum á sínu landsvæði. Ekki er hægt að fela það áhugafólki um minjavernd að taka ákvarðanir um hvenær málefni varði menningarminjar eða falli undir lög um menningarminjar. Þetta er sérstaklega mikilvægt í ljósi þess að umdæmisráð á að hafa umsjón með gerð tillögu að stefnu, gerð stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir viðkomandi rekstrarsvæði, veita umsögn um drög að atvinnustefnu og önnur málefni sem ástæða þykir til að bera undir ráðið auk þess að fjalla um umsóknir um leyfi til nýtingar lands og landsréttinda. Allt eru þetta mál sem varða minjar og minjavörslu með einum eða öðrum hætti.

Í III. kafla er til umfjöllunar starfsemi í þjóðgarðinum og landnýting. Minjastofnun Íslands bendir á að hefðbundnar nytjar eru hluti af menningu svæðisins og menningarlandslagi. Skal umfjöllun um slíka nýtingu og umferð tengdri henni unnin í samráði við Minjastofnun Íslands. Öll starfsemi, landnýting og þjónusta á svæði Hálendisþjóðgarðs sem getur haft áhrif á menningarminjar er háð leyfi Minjastofnunar Íslands.

Minjastofnun Íslands bendir á að samhliða stofnun Hálendisþjóðgarðs sé nauðsynlegt að gert sé ráð fyrir auknu fjármagni til stofnunarinnar. Minjastofnun fer með minjavörslu á landinu öllu þar með talið fyrirhuguðu þjóðgarðssvæði. Minjastofnun Íslands hefur nú þegar þurft að verja miklum tíma í vinnu vegna friðlýsinga og verndunaráforma á vegum Umhverfisstofnunar og umhverfis- og auðlindaráðuneytis á sama tíma og hún hefur þurft að sleppa og velta mikilvægum og nauðsynlegum verkefnum á undan sér vegna fjárskorts. Ekki hefur verið gert ráð fyrir auknu fjármagni til stofnunarinnar af hálfu yfirvalda í tengslum við þessa vinnu sem er til komin vegna áherslu á friðlýsingar. Ljóst er að útgjöld Minjastofnunar og vinnuálag muni aukast verulega með stofnun þjóðgarðs. Er því nauðsynlegt að efla Minjastofnun Íslands eigi að vera hægt að uppfylla markmið þjóðgarðsins um verndun menningarminja.

Virðingarfyllst,

Kristín Huld Sigurðardóttir
Forstöðumaður

Inga Sóley Kristjónudóttir
Verkefnastjóri

and the first stage of development. This is followed by a second stage of development, which is characterized by the presence of a small, rounded, non-ciliated, and undifferentiated nucleus. The third stage of development is characterized by the presence of a large, flattened, ciliated, and differentiated nucleus. The fourth stage of development is characterized by the presence of a large, rounded, ciliated, and differentiated nucleus. The fifth stage of development is characterized by the presence of a large, flattened, ciliated, and differentiated nucleus. The sixth stage of development is characterized by the presence of a large, rounded, ciliated, and differentiated nucleus. The seventh stage of development is characterized by the presence of a large, flattened, ciliated, and differentiated nucleus. The eighth stage of development is characterized by the presence of a large, rounded, ciliated, and differentiated nucleus. The ninth stage of development is characterized by the presence of a large, flattened, ciliated, and differentiated nucleus. The tenth stage of development is characterized by the presence of a large, rounded, ciliated, and differentiated nucleus.

After the tenth stage of development, the embryo begins to undergo differentiation into various tissues and organs. At this stage, the embryo is approximately 10 mm long and has a well-defined head, body, and tail. The head is characterized by the presence of a brain, eyes, and mouth. The body is characterized by the presence of a heart, lungs, liver, kidneys, and intestines. The tail is characterized by the presence of a spinal cord, muscles, and skin. The embryo continues to grow and develop until it reaches a length of approximately 20 mm at the end of the eleventh stage of development.

The embryo is characterized by its ability to move and respond to external stimuli. It can move by means of cilia on its surface, and it can respond to external stimuli by means of its nervous system. The nervous system consists of a brain, spinal cord, and peripheral nerves. The brain is located in the head, and it controls the body's movements and functions. The spinal cord is located in the back, and it connects the brain to the rest of the body. The peripheral nerves are located throughout the body, and they carry information from the brain to the rest of the body. The embryo also has a circulatory system, which consists of a heart, blood vessels, and blood. The heart is located in the chest, and it pumps blood throughout the body. The blood vessels are located throughout the body, and they carry oxygen and nutrients to the body's cells. The embryo also has a respiratory system, which consists of lungs and airways. The lungs are located in the chest, and they take in oxygen from the air and release carbon dioxide. The airways are located throughout the body, and they transport oxygen and carbon dioxide to the body's cells. The embryo also has a digestive system, which consists of the stomach, intestines, and rectum. The stomach is located in the abdomen, and it breaks down food into smaller molecules. The intestines are located throughout the body, and they absorb nutrients from the food. The rectum is located in the lower part of the abdomen, and it stores waste products until they are eliminated from the body.



Diagram illustrating the stages of embryo development